

Коваль Тетяна Володимирівна,
старший викладач,
Мукачівський державний університет
Седоухова Євгенія Віталіївна,
старший викладач,
Мукачівський державний університет
Гонда Лариса Петрівна,
асистент,
Мукачівський державний університет

ПРОВЕДЕННЯ FASHION-КОНКУРСІВ ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ ОДЯГУ

У статті обґрунтовано значимість конкурсів дизайнерів в контексті загального та професійного становлення майбутніх дизайнерів одягу на основі багаторічного досвіду підготовки фахівців для сфери індустрії моди в Мукачівському державному університеті. Розглянуто засоби творчої мотивації, які застосовуються в освітньому процесі університету. Визначено шляхи формуванні творчої особистості спеціаліста, здатного до саморозвитку, самоосвіти та інноваційної діяльності.

Ключові слова: *конкурси дизайнерів, дизайн-освіта, мотивація до творчості, професійне становлення студентів.*

Постановка проблеми. В останні роки в країні відбулися кардинальні зміни, які зачепили не тільки громадян, суспільні інститути, систему управління, економіку, але й культурне середовище і систему освіти. Динамізм суспільних перетворень в державі вимагає нової генерації спеціалістів іншої якості підготовки. Дане положення в повній мірі відноситься і до професійної підготовки майбутніх фахівців в галузі дизайну одягу. Fashion-індустрія - це сфера діяльності з високою конкуренцією, жорсткою критикою, особливим ритмом роботи та швидкою зміною модних тенденцій. Дизайнер одягу повинен володіти знаннями історії та бути здатним до виконання маркетингових оцінок, знати особливості формування сезонних колекцій та вміти оцінювати конкурентні переваги, володіти комп'ютерними програмами проектування, аналізувати феєричні моделі «від кутюр» і наблизені до життя розробки «прет-а-порте», рекомендації модних журналів і наповнення споживчих ринків. Все це може представляти певні труднощі для людини, яка не має глибокої професійної підготовки, підкріпленої практичним досвідом. В зв'язку з цим особливої важливості набувають питання підвищення якості загальної та професійної підготовки майбутніх дизайнерів.

Основне завдання вищої школи полягає у формуванні творчої особистості спеціаліста, здатного до саморозвитку, самоосвіти та інноваційної діяльності. Результатом освітньої діяльності ВНЗ є підготовка кваліфікованих, конкурентоздатних спеціалістів, що відповідають сучасним вимогам, володіють динамічною професійністю і креативним мисленням. Вирішення цієї задачі неможливе тільки шляхом передачі знань від викладача до студента. Необхідно перевести студента з пасивного споживача знань в активного їх творця, який уміє сформулювати ідею проекту, проаналізувати шляхи її вирішення, визначити оптимальний результат і обґрунтувати його правильність [1].

Разом з тим, в багатьох навчальних закладах, що готують фахівців за профілем дизайн, у студентів 2-го та 3-го курсів з'являється зниження інтересу до навчального процесу, особливо в плані реалізації власних творчих

ідей. Досвід підготовки спеціалістів для індустрії моди в Мукачівському державному університеті дає можливість констатувати про роль студентських конкурсів молодих дизайнерів як форму організації навчання в контексті освітньої системи навчального закладу, яка дає додаткову мотивацію, стимулює до підтримання творчого розвитку студентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Творчість – це складне соціально-психологічне явище. Щоб творчість стала притаманна конкретній особі, її необхідно формувати, розвивати, стимулювати, а інколи і спонукати особу до творчості. На творчість особи справляють вплив не лише суб'єктивні оцінки, цілеспрямовані дії, а й об'єктивні умови існування. Творчість завжди мотивована. Мотиваційна сфера як рушійна сила людської поведінки, посідає провідне місце у структурі особи. Вона зумовлює її спрямованість, характер, емоції, діяльність, соціальні ролі й установки, впливає практично на всі психологічні процеси. Мотив – це не лише спонукання до діяльності, а й суб'єктивна підстава для її здійснення. Саме тому проблема мотивації творчості є чи не однією із найскладніших і найактуальніших проблем психології творчості, особливо для дизайн-освіти [2].

Творча діяльність зумовлена в основному внутрішніми силами – бажанням, прагненням, пристрасною або ж обов'язком перед соціумом, сім'єю. Для творчої особистості первинна саме внутрішня мотивація (самомотивація). Тут важливими аспектами окрім творчих здібностей є готовність студента до творчої діяльності, самоорганізація та зовнішня оцінка отриманих результатів роботи [3].

Проблеми розвитку дизайну та дизайн-освіти досліджувалися різними науковцями. Так методологічні та гуманітарно-художні проблеми розглядалися О.І.Генісаретським; значимість проектної культури та етики дизайнерської творчості представлена в роботах В.Ф. Сидоренко; проблему дизайну як засобу розвитку творчих здібностей особистості піднято О.В.Вишневською [4].

Аналіз результатів досліджень з підготовки

фахівців дизайнерського профілю свідчить про недостатнє висвітлення цієї проблеми у вітчизняній педагогічній науці, особливо це стосується проблематики проведення конкурсів дизайнерів. Сучасні потреби у формуванні конкурентоспроможних фахівців з дизайну на основі інноваційних підходів з урахуванням вимог ринкової економіки зумовили вибір запропонованої теми дослідження.

Мета статті (постановка завдань) полягає у встановленні ролі студентських fashion-конкурсів як дидактичного заходу для підвищення якості фахової підготовки спеціалістів для потреб легкої промисловості.

Результати дослідження. Реальний сектор економіки висуває нові вимоги до випускників ВНЗ. Сучасні підприємства fashion-індустрії характеризуються сезонним характером виробництва, високою динамічністю та нестабільністю. В результаті випускники виявляються не завжди підготовленими до конкретних умов виробництва, його ритмів впровадження нових розробок, а постійно зростаючий темп роботи сучасних компаній не залишає часу для адаптації молодих спеціалістів.

Швейні фабрики та підприємства малого бізнесу потребують спеціалістів, здатних поєднувати в одній особі декілька професійних функцій: конструктор-технолог, художник-модельєр-технолог; дизайнер-технолог. Тому випускники проектно-художнього напрямку підготовки дуже часто мають певні труднощі при пошуку роботи за фахом. Разом з тим, попит підприємств на кваліфікованого спеціаліста залишається незадоволеним, так як виробництво потребує «готових спеціалістів» і часу на стажування обмаль.

Проектування в сучасному розумінні все більше представляється здатністю, а не спеціальністю, оскільки пов'язане з особливим проектним складом розуму, а не тільки з наявністю спеціальних знань та умінь, які швидко старіють та знецінюються. Підготовка дизайнерів набирає все більшого значення і стає справжньою освітою – вона передбачає генерацію наукоємних ідей з метою розробки нових технологій, концептуальних ноу-хау і продукції, що володіє патентною новизною [5].

Загальні зміни в дизайні тягнуть за собою переосмислення підготовки дизайнерів та й дизайн-освіти як такої. Традиційний підхід до вищої освіти, зорієнтований на вирішення однієї задачі – передачу знань від викладача до студента, вже застарів. На місце стійкої професії приходить динамічна професійність. Встановлено, що конкурентоздатними і найбільш затребуваними на світовому ринку праці стають гнучкі спеціалісти, професійно компетентні, здатні швидко адаптуватися до науково-технічного прогресу і динаміки ринкової кон'юнктури та вміють ефективно управляти своїм робочим часом, брати на себе відповідальність в екстремальних ситуаціях при дефіциті часу і ресурсів [6].

Компетентісний підхід в підготовці фахівця – це пріоритетна орієнтація на основні вектори освіти: самоосвіта, самовизначення, самоактуалізація, соціалізація і розвиток індивідуальності. Виявилось, що для навчання і для майбутньої роботи студенту необхідно розвивати одні і ті ж якості особистості: бажання навчатись, організованість, самостійність, комунікативність, саморегуляцію, відповідальність, практичний інтелект, надійність, здатність до планування,

самоконтроль та ін. [7].

Насущне питання для вищої школи – формування творчої особистості. Робота з формування креативного мислення майбутнього фахівця здійснюється в різних напрямках. Неоціненне значення для формування творчої особистості майбутнього фахівця є залучення його до науково-пошукової та науково-дослідної роботи з метою вирішення наукових проблем з підвищення ефективності виробничих процесів [8].

Реформування освіти пов'язане по своїй суті з переходом від парадигми навчання до парадигми освіти. Головною функцією освіти стає розвиток людини, підготовка її до життя; створюється нова педагогіка, характерною ознакою якої є інноваційність – здатність до оновлення, відкритість новому. Постає питання інноваційного навчання, зорієнтованого на формування готовності особистості до динамічних змін у соціумі за рахунок здібностей до творчості, різноманітних форм мислення, здатності до співробітництва з іншими людьми [2].

Викладачі кафедри ЛПМ і ПО за спеціалізацією конструювання та технології швейних виробів своїм основним завданням вважають підготовку висококваліфікованих спеціалістів, які можуть забезпечити якість життя та рівень духовних цінностей суспільства, вміють працювати з людьми, наділені особливими професійними знаннями в сфері дизайну одягу та технологій швейних виробів.

Участь студентів технологічного профілю підготовки в творчих конкурсах та конкурсах молодих дизайнерів являється важливою умовою підвищення якості освітніх послуг вищого навчального закладу, свідченням його готовності до подальшого вдосконалення. Тому конкурсам молодих дизайнерів завжди надавалось вагоме значення в контексті високопрофесійної підготовки майбутніх кадрів для потреб легкої промисловості. Починаючи з 1998р., на той час Мукачівський технологічний інститут започаткував студентські конкурси дизайнерів одягу «Нова мода», у 1999р. - «Сезони моди в Мукачеві» і, починаючи з 2003р. - «Новий колорит».

Рисунок 1: Рекламні пакети конкурсів в МДУ різних років

Конкурс молодих дизайнерів «Новий колорит» проводиться з метою сприяння розвитку творчого потенціалу серед майбутніх українських дизайнерів та надання їм реальних перспектив подальшого професійного росту. Можливість представлення своєї роботи на конкурсі та боротьба за

перемогу в ньому являється для студентів дієвою мотивацією їх творчої активності. Спілкування в рамках такого конкурсу розширює професійний кругозір та збагачує художню культуру студентів - майбутніх конструкторів та дизайнерів, які незабаром будуть визначати місце українського дизайну як у світовому художньому процесі, так і у fashion-індустрії зокрема.

У конкурсі можуть брати участь молоді дизайнери – студенти та випускники університетів або спеціалізованих навчальних закладів, молоді спеціалісти з трудовим стажем до 3-х років. Особливе місце в конкурсі відводиться конкурсантам-професіоналам-випускникам МДУ зі стажем більше 3-х років, для яких відводиться окрема номінація «Нове ім'я».

Такий підхід до вибору категорій учасників дає можливість не тільки визначити рейтинг конкретного дизайнера, але й відчутти можливий потенціал та динаміку становлення професіонала-випускника МДУ, оцінивши:

- рейтинг студента університету в конкурсі серед молодих дизайнерів з різних ВНЗ (а їх зазвичай буває близько 10-12);

- рейтинг випускника в конкурсі серед професіоналів зі стажем роботи на фоні робіт студентів-початківців з ВНЗ різного спрямування: художніх, технологічних, вітчизняних, зарубіжних.

Колекції одягу та одиночні ансамблі оцінюються за такими показниками: новизна та оригінальність ідеї, відповідність темі, стильове вирішення, рівень майстерності. Конкурс оцінює представниче журі, до складу якого входять мистецтвознавці, провідні фахівці в галузі моди, викладачі навчальних закладів – учасників конкурсу. Конкурсанти-переможці нагороджуються преміями, цінними призами та пам'ятними подарунками, запрошеннями на національні та зарубіжні конкурси. Найкраща творча робота серед лауреатів перших премій отримує Гран-прі. Загальна концепція організації та проведення конкурсу сприяє можливості саморозвитку студентів, підвищує рівень їх компетентностей та мотивації успіху.

Рисунок 2: Конкурсанти-переможці конкурсу «Новий колорит»

Відрадним є те, що роботи наших дизайнерів (студентів, випускників МДУ) «впізнавані»: їх вирізняє виважений концептуальний підхід, стильове вирішення та високий рівень майстерності. А значить – мукачівська школа дизайну одягу вже має власний художній стиль та підхід до роботи, що позиціонує дані вироби колекцій серед інших дизайнерських розробок не тільки в Україні, але й за її межами.

Високий рівень дизайнерських колекцій дозволяє студентам нашого університету брати участь у національних та міжнародних конкурсах і створювати гідну конкуренцію іншим конкурсантам: «Хейл-Бопп» - м. Львів, 1998р.; «Smirnoff» в галузі моди» - м. Київ, 1999р.; «Адмиралтейская игла» - м. Санкт-Петербург,

2000р. (Росія); конкурси «Печерські каштани» і «Київський подіум» з 2001р. (м. Київ), фестиваль «Hatarok nelkul egyutt» м. Кішвард, 2002р. (Угорщина); «Асамблея моди», м. Москва, 2005р. (Росія); фестиваль «Warhol Fest» - м. Медзілаборц, 2006р. (Словаччина); «Паром» - м. Харків, 2006; фестиваль моди «Kyiv Fashion» - 2007р.; конкурс дизайнерів одягу «Водограй» (м. Косів, Івано-Франківської обл.) щорічно; починаючи з 2012р.- міжнародний конкурс дизайнерів «Modna linia mladych» м. Пряшів, Словаччина.

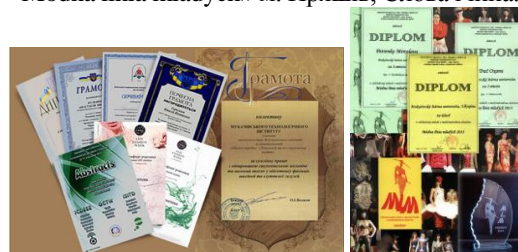

Рисунок 3: Нагороди студентів МДУ з всеукраїнських та міжнародних конкурсів молодих дизайнерів

Можливість підготовки та проведення конкурсів такого масштабу забезпечується спеціально створеною у 1997р. структурою – Студентським Будинком Моди (СБМ), який сприяє розвитку особистості студентів за умов партнерства викладача та студента, де головним є не передача інформації, а закріплення механізмів її цільового пошуку, уміння трансформувати навчальну інформацію у вирішення практичних завдань, адміністрування своєї ідеї «під ключ», уміння працювати в команді й активно знаходити креативні рішення проблем, презентувати результати своєї діяльності.

Пріоритетним напрямком роботи СБМ є розвиток мистецької культури через індивідуальний стиль носія та проектувальника костюму: організація виставок, проведення конкурсів, науково-практичних конференцій, майстер-класів тощо. Співпраця СБМ з підприємствами регіону – один з напрямків прикладного спрямування розробок для потреб легкої промисловості. Окрім цього, СБМ безпосередньо сприяє формуванню позитивного іміджу інженерних спеціальностей факультету та університету в цілому серед школярів регіону. Для загального висвітлення роботи СБМ сформовано та постійно оновлюється офіційний сайт «Студентський будинок моди» на інтернет-сторінці МДУ.

Рисунок 3: Сторінка офіційного сайту СБМ МДУ

До складу СБМ належать: школа моделей; школа дизайну; студія художніх виробів. Така структура дозволяє розвивати творчий потенціал студентів, доповнювати академічне навчання та вдосконалювати їхню майстерність. Цьому сприяють факультативні заняття в школі дизайну та студії художніх виробів СБМ, де студенти самостійно виконують окремі вироби та колекції в матеріалі, вчать представляти свої роботи та виявляти попит на них.

Рисунок 4: Творчі роботи студентів МДУ

Організація і проведення всеукраїнських та міжнародних творчих конкурсів в МДУ є показником його відкритості і прагнення до співпраці з іншими ВНЗ, впевненості у власній конкурентній здатності на ринку національної освіти. Важливою є також неформальна, але зацікавлена взаємодія викладачів, яка стає базою для обміну досвідом, авторськими педагогічними методиками і творчими ідеями. Зустрічі студентів і педагогів з різних ВНЗ на великих конкурсних заходах сприяють подоланню культурної та інформаційної ізоляції віддалених від центра дизайнерських шкіл та регіональної розмежованості. Конкурси наглядно демонструють потенціал конкретних дизайнерських шкіл: їх якісний рівень, художньо-стилістичні переваги, професійну специфіку.

Список використаних джерел

1. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи. [Навчальний посібник]. / М.М. Фіцула – К.: «Академвидав». – 2006. – 352 с.
2. Степанов О.М. Основи психології і педагогіки: [Підручник]. / О.М. Степанов, М.М. Фіцула – К.: «Академвидав» – 2003. – 504 с.
3. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. [Навчальний посібник]. / І.М. Дичківська – К.: Академвидав. – 2004. – 352 с.
4. А. В. Камінська Проблеми і перспективи розвитку дизайн-освіти в Україні [Текст] / Камінська А.В. // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2013. - № 10 (269). Ч. I. – С. 25-30.
5. Петушкова Г.И. Проектирование костюма: [Учебник для высш. учеб. заведений]. / Г. И. Петушкова. – М.: Издательский центр «Академия». – 2004. – 416 с.
6. Ковешникова Н.А. Дизайн: история и теория: [Учеб. пособие]. / Н.А. Ковешникова. – М.: Омега-Л. – 2005. – 224с.
7. Зеер Э.Ф. Компетентностный подход к образованию: [Текст] / Э.Ф. Зеер // Журнал «Образование и наука» (РАО: Уральское отделение). – 2005. №3 (33). – С. 27–35.
8. Бутенко Н.Ю. Комунікативні процеси у навчанні. [Підручник]. / Н.Ю. Бутенко – К.: КНЕУ. – 2006. – 384 с.

В статті обґрунтовано значення конкурсів дизайнерів в контексті загального і професійного формування майбутніх дизайнерів одягу на основі багаторічного досвіду підготовки фахівців для сфери індустрії моди в Мукачівському державному університеті. Розглянуто методи творчої мотивації, що застосовуються в освітньому процесі університету. Визначено шляхи формування творчої особистості фахівця, готового до саморозвитку, самоосвіти та інноваційної діяльності.

Ключевые слова: конкурсы дизайнеров, дизайн-образование, мотивация к творчеству, профессиональное становление студентов

The article on the theme "Conducting fashion-competitions as a basis for professional training of future fashion designers of the clothes" is devoted to the problems of the reforms in modern education. The aim of this work is to establish the role of students' fashion-competitions as didactic activities to improve the quality of professional training of specialists for light industry. Based on empirical research techniques during many years' experience in training specialists for the fashion industry in Mukachevo State University these student competitions have justified their value as a form of training in the context of the educational institution system.

The methods of creative motivation used in the educational process of the university have been considered. The ways of forming the creative personality of a specialist, ready to self-development, self-education and innovation activity have been defined.

It is stressed that the competitions of designers together with other creative competitions form the atmosphere of the design - environment as a necessary component of the overall educational process for training specialists. The prospects for further research have been determined.

Key words: competitions of designers, design- education, motivation to creativity, professional formation of students.